

Käsitteiden taakse

Kenelle: Toisen asteen oppilaitosten oppilaille ja nuorille

Kesto: Käsitteilytavasta ja nopeudesta riippuen 1-2 oppituntia

Aine: Äidinkieli, psykologia, filosofia, yhteiskuntaoppi, historia, maantieto

Tarvitaan: Tietosivut Ennakkoluuloista ja Keskeiset käsitteet (joko printattuna tai muutoin esitettynä).

Rastin tarkoitus: Haastaa oppilaat pohtimaan stereotyyppioita ja ennakkoluuloja yhteiskunnassa. Lisäksi pohditaan suomalaisen kulttuurin käsitettä.

Tehtävä 1:

SANANSELITYSPELI

Tarvitaan: Paperilappuja ja kynä

• Opettaja kirjoittaa lapuille alla olevat sanat tai osan niistä. Luokka jaetaan kahteen joukkueeseen. Opettaja jakaa opiskelijoille selitettävät sanat lapuilla, molempiin joukkueisiin yhtä monta sanaa. Sanoja ei saa katsoa ennen selitysvuoroa tai näyttää toisille. Oppilaat yrittävät selittää saamansa sanat. Selittämisessä ei saa käyttää selitettävän sanan tai saman kantasanan johdannaisia. Tarvittaessa selittämisellä voidaan määrätä aikaraja (esim. minuutti). Jokaisesta oikein arvatusta sanasta joukkue saa pisteen. Selittämättä jäävistä sanoista seuraa miinus piste selittäjän joukkueelle. Se, kumpi joukkueista arvaa enemmän sanoja, voittaa pelin.

Ohjeet: Käykää tehtävät, tai osa niistä, läpi luokan kanssa. Tehtäviä voi myös muunnella oman luokan tarpeisiin sopiviksi.

- Oppilaille jaetaan tai näytetään tietosivut Ennakkoluuloista ja Keskeiset käsitteet, jotka käydään yhdessä läpi.
- Tämän jälkeen palataan selitettyihin sanoihin. Mitä sanoja oli vaikea selittää ja arvata? Miksi? Millaisia stereotyyppioita selityksissä ja arvauksissa nousi esille? Kuinka hyvin stereotyyppiat vastaavat mielestänne todellisuutta? Auttoivatko stereotyyppiat sanojen selittämisessä tai arvaamisessa? Miksi?
- Pohtikaa, miten eri tavalla eri kulttuureista kotoisin olevat ihmiset olisivat selittäneet sanoja? Olisivatko selitykset olleet samanlaisia?

Selitettävät sanat:

Maahanmuuttaja
Syrjintä

Apu
Kiusaaminen
Arvo
Pakolainen

Omaisuus
Turvapaikanhakija
Rasisti
Yhdenvertaisuus

Asenne
Sopeutuminen
Ennakkoluulo
Siirtolainen

Kansalainen
Pyhäpäivä
Köyhyys
Muslimi

Rukoilla
Monikulttuurinen
Kotimaa
Suomalainen

Tehtävä 2:

MITÄ TÄMÄ TARKOITTAÄ?

Tarvitaan: Taulu, johon kirjoittaa; käsittelytavasta riippuen kirjoitusvälineet

- Kaikkien nähtäväksi kirjoitetaan lause:

”MEIDÄN TÄYTYY SÄILYTTÄÄ
SUOMALAINEN KULTTUURI”

- Oppilaita kannustetaan miettimään, mitä lause ja sen yksittäiset sanat tarkoittavat. Asiaa voidaan pohtia myös ryhmissä. Pohdinnan jälkeen lausetta käsitellään luokassa.

- Lause käydään läpi sana kerrallaan. Samalla oppilaiden ajatuksia voidaan kerätä taululle.

- MEIDÄN

Ketkä me? Jos on olemassa me, ketkä olisivat ne?

Ketä ovat suomalaiset?

Kuka tässä puhuu muiden puolesta?

- TÄYTYY

Miksi täytyy? Kuka kääkee?

- SÄILYTTÄÄ

Miten säilytetään? Mikä olisi säilyttämisen vasta-kohta?

- SUOMALAINEN

Mitä on suomalaisuus?

Kenellä on oikeus määritellä suomalaisuus?

Mitä on suomalaisuus tänä päivänä?

- KULTTUURI

Mitä kulttuuri tarkoittaa?

Puhutaanko arvoista, tiedosta, käyttäytymisestä vai perinteistä?

- Koko lause:

Mikä on lauseen tarkoitus? Mitä sillä haetaan?

Miksi asiaan halutaan kiinnittää lauseella erityistä huomiota? Onko lause hyökkäävä? Ketä vastaan?

Sisältyykö lauseeseen ajatus uhasta? Mikä/kuka uhan aiheuttaa? Voiko lauseen nähdä positiivisena kannanottona? Voiko kulttuuria säilyttää? Miten kulttuuri on kehittynyt viime vuosikymmeninä?

Miten sen voisi kuvitella kehittyvän tulevaisuudessa? Mitä tästä ajasta toivoisi säilyvän tulevaisuuden kulttuurissa? Mitä toivoisi muuttuvan?

Tehtävä 3:

MIELIKUVIA MONIKULTTUURISUUDESTA

Tarvitaan: Mielikuvia monikulttuurisuudesta

-PowerPoint-esitys

- Käykää läpi Mielikuvia monikulttuurisuudesta -PowerPoint-esitys. Keskustelkaa kuvista esityksen yhteydessä annettujen ohjeiden mukaisesti.